

18. neděle v mezidobí

Texty:

Iz 55, 1-3

Ř 9, 1-5

Mt 14, 13-21

Modlitby:

1/ Pane, modlíme se za nemocné chorobou Covid - 19, za jejich příbuzné i přátelé. Svěřujeme ti naše obavy z dalšího vývoje pandemie. Zvláště prosíme za starší lidi v domovech důchodců a jiných sociálních a zdravotnických zařízeních. Utěš je v jejich úzkostech, dej jim pocítit bezpečí ve své přítomnosti. K tobě, Bože, voláme!

2/ Modleme se za uprchlíky v táborech, na které se v čase pandemie zapomnělo. Žijí stále v neutěšených podmínkách, mnohdy nevidí smysl svého života a jsou navíc ohroženi novou nákazou stejně jako jiní. Buď jim světlem a nadějí! K Tobě, Bože, voláme!

3/ Prosme za oběti dopravních nehod prázdninových týdnů, za jejich spásu! Svěřujeme ti, Bože, všechny naše cesty a prosíme o tvou ochranu! K Tobě, Bože, voláme!

Milé sestry a milí bratři!

Jídlo ve Starém zákoně stejně jako v jiných náboženstvích mělo kultický význam, jak naznačuje už modlitba před jídlem (srv. 1S 9, 13) a po něm (srv. Dt 8, 10). Jíst s někým znamenalo nejužší společenství (srv. 1S 9, 19) a obětní hostina byla obecnstvím s božstvem. Část dobytčete byla spalována pro Hospodina, ostatní se společně snědlo. Nesměly se uzavírat smlouvy s pohany, protože to předpokládalo zapojení do kultického obecnství s jejich božstvy (srv. Ex 34, 15). Smlouva s Bohem byla zpečetěna obětí a stolováním (srv. Ex 24, 5n. 11). Pozdní židovská literatura očekávala nebeské hody v posledních dnech na základě svědectví proroků (Iz 25, 6, Sof 1, 7, srv. Mt 8, 11, 26, 29, Zj, 3, 20).

Zprávu o poslední večeři Pána Ježíše najdeme ve třech evangeliích a u Pavla (Mt 26, 26-29, Mk 14, 22-25, L 22, 15-20, 1K 11, 23-25). Uprostřed večeře, při níž se jedl velikonoční beránek, (srv. Mk 14, 12-16 et par.), Ježíš rozlomil chléb, podal ho učedníkům a řekl: „Toto je mé tělo“, potom jim podal kalich se slovy o krvi smlouvy. Tato základní stavba vyprávění je v jednotlivostech obměňována. Nepřekvapuje nás to, když víme, že všechny zprávy o Ježíšových činech i výročí byly dlouho uchovávány jen ústně. Evangelistům nezáleželo na historickém zpravodajství, jako by se jednalo o protokolární záznam, ale na tom, aby podali svědectví o smyslu slov a činů Páně a sloužili zvěsti volající k osobně zavazující víře.

Pozornost zasluhují také oddíly evangelií, v nichž se sice nevypravuje o poslední večeři Ježíše s učedníky, ale o jeho stolování, předcházejících této hostině. Mluví se o nich tak, že se zřetelně ukazuje vztah k večeři Páně. Nejvýznamnější je příběh o nasycení mnoha tisíců několika chleby a rybami, který je zaznamenán v evangeliích celkem 6x (srv. Mt 14, 15-21, 15, 32-39, Mk 6, 35-44, 8, 1-10, L 9, 12-17, J6, 1-15). Už tato skutečnost ukazuje, že měl tento příběh mimořádný význam, vysvětlitelný tím, že byl chápán jako předobraz večeře Páně, slavené v církvi Kristově po jeho smrti a oslavení.

Význam příběhu je nejvíce patrný v Janově evangeliu (J 6), kde na něj navazuje řeč o jedení těla a pití krve Pána Ježíše. Stejný vztah je naznačen i v ostatních evangeliích tím, že se o Ježíšových úkonech mluví slovy, která se objevují i ve zprávách o poslední večeři: požehnal – lámal – dal učedníkům. Tato shoda ve výrazech jistě není náhodná a neúmyslná.

Podobná, i když méně výrazná, shoda je v Markově evangeliu (Mk 2, 26), kde se o Davidovi říká,

že nejen sám jedl chleby, ale dal i těm, kteří byli s ním. Tím snad má být naznačeno jednak, že David směl porušit rituální předpis jako Pomazaný Hospodinův, jednak že Ježíšovi učedníci jako lid lid pravého, byť skrytého, Mesiáše, už nyní žijí v Božím království, i když je skryté, a proto také jejich nejprostší pokrm, dokonce vydrolené obilní klasy, jsou předobrazem radostného hodu Božího království, pro nějž neplatí zákonná omezení určená pro starý věk (srv. Mk 2, 18-20 o zrušení postu v radostném období Ženichovy přítomnosti).

V souhlase s tím se v evangeliích několikrát klade důraz na Ježíšovo stolování, zvláště na „obecenství s celníky a hříšníky“, tj. lidmi vymykajícími se přísným zákonickým předpisům. Na jedné straně ho ostře kritizují farizeové, na druhé se tak vyjadřuje Ježíšovo nejvlastnější poslání. Přišel proto, aby právě tyto nemocné uzdravil, aby je vyhledal a pozval k návratu do Otcova domu. Když s nimi stoluje, nejen takové pozvání potvrzuje, ale přímo je navrácí do společenství Božího lidu. Právě při stolování s nimi nabízí odpuštění ne na základě zásluh lidské spravedlnosti, ale Božího slitování (srv. Mk 2, 14-17 et par., L 15).

Také o budoucí plnosti Božího království mluví Ježíš často jako o „stolování s Abrahamem, Izákem a Jákobem“ (srv. Mt 8, 11, podob. o velké hostině Mt 22, 1-14, L 14, 16-24). V tomto světle se jeho stolování s učedníky a jinými pozvanými jeví jako předjímka budoucí, radostné pospolitosti všech, kteří budou z nezaslouženého Božího milosrdenství přijati do jeho království. Ježíšovo stolování vzbuzovalo zlovolnou kritiku jeho odpůrců (srv. Mt 11, 19).

Není překvapující, že se obnovení Ježíšova společenství s učedníky po jeho smrti a vzkříšení podle několika svědectví, uskutečnila právě při jeho stolování. Bylo chápáno i jako obnova a pokračování společenství stolu s Ježíšem za jeho pozemského života.

Podle vyprávění dnešního evangelia (srv. Mt 14, 13-21) Ježíš odplouvá na pusté místo, aby byl sám, když se dozví o smrti Jana Křtitele. Zástupy to ale předvídají a vyhledají ho. Vypadá zvláště, že Ježíš někam vypluje na lodi a lidé tam dojdou pěšky. Není to ale nemožné. Matouš zřejmě předpokládá, že nepluli přímo na druhý břeh na stejné místo, ale jenom někam poodpluli. Ježíšova loďka má tu výhodu, že je z ní lépe vidět, zda ho někdo nesleduje. Zástup ale trasu odhadne a najde si ho.

Místo jakéhokoliv hodnocení nebo řešení situace, Ježíš opět jen uzdravuje, což má ale v tomto evangeliu mnohem větší vypovídací hodnotu než např. u evangelisty Marka. Jde o jeden ze základních obrazů Ježíšova poslání. Ježíš bere naše nemoci na sebe, přijímá nemoc těch ze zástupu jako svůj problém. Souvislost mezi uzdravováním a zástupností tak připravuje půdu pro pochopení následujících událostí – nasycení.

Pokud chtěl Ježíš vyhledat ústraní, nezní návrh učedníků, aby propustil zástup a lidé si mohli ve vesnicích koupit jídlo, zrovna rozumně. Zpráva o něm se rychle roznese po okolí. Daleko rozumnější je návrh Pána Ježíše, aby slavili improvizovanou hostinu na místě, a tím se s ním rozloučí. Množství jídla, které mají, je samozřejmě naprosto nedostačující pro tak veliký zástup. Podstatné je i to, že jde o jejich zásoby. Začnou s tím, co měli pro sebe, s jídlem na večer pro dvanáct a jednoho. Dav přijmou do svého kruhu u stolu. Podle Ježíšova pokynu se lidé rozesadí po trávě. Z Markovy podrobné zprávy o této události si Matouš ponechá jen tu travu.. Zato ve druhé části verše líčí každou podrobnost: vzal – vzhlédl – požehnal – lámal – dával. To je liturgická řeč večere Páně. Tuto souvislost si mají čtenáři uvědomit. Všechny ostatní detaily může Matouš zredukovat, ale ze zprávy o Ježíšově díkůvzdání nevypadne ani písmenko.

Chybí tu zmínka o údivu, zatímco jinde evangelista upozorní, že různé mocné činy vzbudily pozornost, ať už chtěnou nebo nechtěnou. Jako by v tomto stolování Ježíše se zástupem nešlo ani tak o zázrak, ale o sdílení toho, co máme.

Dvanáct košů, naplněných zbylými kousky, lze vyložit tak, že zůstaly pro ty, kdo tam nebyli. Jde

zároveň o symbolické číslo ukazující ke dvanácti kmenům Izraele nebo k dvanácti učedníkům. Může se jednat o poselství dvanácti kmenům Izraele, že se mohou připojit ke smlouvě. Pokud jde o učedníky, vydali se ze všeho, co měli, a vrátilo se jim to vrchovatě, ve vrchovatých koších.

Zajímavé je slovo „všichni“. Jedli „všichni“ (20). Nerozlišují se muži, ženy a děti, zatímco hned v dalším verši (21) jsou zmiňováni. Vyprávění tak může svědčit ve prospěch přijímání dětí.

Z Markova podání pak na konci příběhu zbyde počet mužů, kromě žen a dětí. Takové členění odpovídá vojenským účelům. Informuje, kolik mužů Ježíš měl, kdyby chtěl a kdyby toho využil. Můžeme ho chápat i tak, že Ježíš mluví o rodinách. Bylo tam pět tisíc mužů, někteří i s ženami a dětmi.

Dobrý Pane, děkujeme ti, že nás nepřestáváš zvát k hostině lásky. Nabízíš nám své milosrdenství a odpuštění, chceš nás nasytit chlebem života a dát nám napít z kalicha spásy. Nejsme hodni této milosti! Dej, ať je nám účast na hostině lásky posilou v každodenním životě a stane se nám příslibem budoucí radosti v nebeském Království. Amen.